

# ERDÉLYI GAZDA

## AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frrtal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

### KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,

a lap szellemi részét illető közlemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

czímzendő.

A hirdetési díjazabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Áron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Vörös Sándor**,  
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

**Tartalom:** Fogarasi ménes-uradalom. Lázár Jakab. — Tejgazdasági mozgalmaink: A kendilonai tejgazdasági telep. A szé-  
kásmenti havasi tejszövetkezet. — Montinesco vagy havasi sürtős.  
Szentgyörgyi Lajos. — Felhívás Magyarország állattenyésztői-  
tőihez. — Pályázati hirdetmény. — Egyleti mozgalmak: Az erdély-  
részi okszerű méhész-egylet igazg. vál. ülése 1884. ápril 15-én. —  
Egyveleg: Borminták ügyében. — Üzleti heti szemle. — Piaczi  
árak. — Hírdetések.

### A fogarasi ménes-uradalom.

(Vége.)

Ép úgy lett általunk egy mintaszerű rétöntözés foga-  
natosítva, mely valóban úgy, mint egyáltalában valamennyi  
culturmérnöki műveletek, megérdemelnék a megtekintést mind-  
azok által, kik emez intézményt saját birtokaikon foganatosi-  
tandó talajjavítások érdekében igénybe venni óhajtanák.

A culturmérnöki művek épkarban tartására; a további  
hasonnemű műveletek teljesítése körül szükséges felügyelet  
folytatására, valamint végre a rétek folytonos gondozása vé-  
gett, az uradalom egy a kassai rétmesteri iskolát végzett és ál-  
laudó szolgátra beosztott rétmesterrel bir.

Nem tudom eléggé hangsúlyozni azon előnyöket, melyek  
uradalmunkra nézve a culturmérnöki intézményből  
háramoltak és ha valahol, úgy itten bizonyult be üdvösnek a  
magas ministerium ama bölcs intézkedése, melylyel a cultur-  
mérnöki intézetet életbeléptette. Hogy pedig a culturmérnökök  
eddig kifejtett tevékenységének egész rajzát adjam, meg kell  
még emlitenem, hogy e perczen az alagsógyár felállítá-  
sával foglalkozunk, mely hivatva van a különben kitünő talaju,  
de a tulnedvesség által befolyásolt fekvéseink értékét nagy-  
ban emelni. E gyár, mely a kellő gépekkel u. m. alagsó gép-  
pel, járgánnyal és az általa hajtó agyaggyúróval és agyaghen-  
gerrel ellátott, kitünő anyagánál fogva hivatva lesz, nemcsak  
az uradalom alagsó szükségletét fődözni, hanem állandó jöve-  
delmi forrást képezni, amennyiben egy oly kitanult gyáros ke-

zeibe van letéve, ki utcák, járdák, kapubejárók, csarnokok, fo-  
lyosók, istállók számára mindennemű és minden alaku meg-  
szinű burkolatot, valamint rovátkos, továbbá különböző színű  
mázzal bevont igen kitünő fedélcserépeket és lyuggasztott tég-  
lát is képes előállítani és az uradalom javára áruba bocsátani,  
mely agyag-árubból maga idejében minták fognak szétküldetni  
megismertetés végett.

Említést kell tennem jelentésem folyamában még egy má-  
sik nevezetes gyárról, mely uradalmunk területén működik.

Ez Bucher és Durrer schweizi hires koczk-  
ka-gyárosok gőzfürésze, mely az uradalomtól megvá-  
sárolt tölgyfából padozat-koczkát gyárt és azt Schweizba, ille-  
tőleg Párisba szállítja. Eme gyár a vidéknek nagy hasznot hajt,  
az uradalomnak pedig oly fakészletét értékesíti, mely parlagon  
hevert és melyért belföldi vállalkozó nem találkozott.

Nem mellőzhetem birtokaink egyik árnyoldalát kiemelni,  
mely a számos havasi patakok és az Olt folyó elmosásai ellen  
való folytonos és szükséges védekezésünkből ered. Birtokaink  
zöme, java, az Olt mentén fekszik és folytonos megvédést igé-  
nyel, mely irányu védműveleteinknél az erős czölöpök közé  
rakott és terükövel lefogott, a folyó irányának fordított tövisgá-  
tak váltak be legcélszerűbbeknek. Ezek az iszaplerakodást  
nagyban előidéznek és a legnagyobb rohamoknak is ellent állanak.

Jelen előadásom befejezéseül nem mulaszthatom el ura-  
dalmunk házi viszonyaiba is egy pillantást vetni.

Mindenekelőtt uradalmunk ugyszólván ujáteremtőjéről  
kell szólanom, ki az évek során át, mint védünk, támogatónk,  
istápunk állt oldalunk mellett és bölcs tanácsával oktatott rö-  
gös utainkon való haladásunk közben. Ő volt, ki az irányt ki-  
tűzte ama cél felé, melyet elérnünk kellett; ő volt, ki küzdel-  
meink közben, ha esüggedés fogott el, bátorított, ha erőnk ha-  
nyatlott, felemelt, ha a zilált állapotok le nem küzdhetése miatt  
kétség lepett meg, kintartásra intett. Az ő szellemi támogatásá-  
nak, áldozatkészségének, az ő kitünő tapasztalataiból kifolyó

bölcös vezetésének köszönhetjük, hogy uradalmunk ma ott áll, hol annak állnia kellett, hogy helyét a többi ménes-uradalmak sorában elfoglalhassa. A minden lépten nyomon feltűnő előhaladás az ő műve; gazdaságunk felvirágzása az ő érdeme. Hogy pedig ez így van, ezért mi, kik mint az uradalom napszamosai az ő utasításához mérten hűn betöltjük állásunkat, hálás köszönetet mondunk neki, a földm. ministerium lótenyésztési osztálya főnökének, Kozma Ferencz m. t. uró méltóságának s hálával köteles irányában Erdély, kinek ő egy oly gazdaságot teremtett, mely a midőn elsődrendűleg az ország lótenyésztésének nagy lendületet adott, másodsorban mintagazdaság gyanánt szolgálhat mindazoknak, kik okszerű és belterjes gazdaságunkba betekinteni óhajtanak.

Mielőtt jelen soraimat bezárnám, nem tehetem, hogy — mint előbb jelzém — házi viszonyainkba még mélyebben ne hatoljak.

Nem tehetem, hogy az uradalom gazdasági személyzetének szolgálati, valamint socialis viszonyait érintetlenül hagyjam. Képét akarom nyújtani ama testvéries összetartásnak és önzetlen barátságának, melyet a 14 mind magyar ajku tisztviselő és azok családjai kezdetől fogva zavartalanul fentartottak s melyet, a midőn palástolatlan büszkeséggel reáutalunk, egyszersmint féltékenyen őrzünk.

Testvéries egyetértés, váltvetett közreműködés, kölcsönös támogatás, ernyedetlen szorgalom, a szolgálat érdekeinek szem előtt tartása, igazságosság, honpolgári kötelességeinknek teljesítése, avatosság az iránt, mi hivatali állásunk körén kívül esik, — kiérdemelték számunkra az elismerést fölfelé és a köztiszteletet honpolgár társaink közt. Eme magatartással megnyertük a népet és ha a megye lakossága a magyar államiasság eszméjével megbarátságolt, ez első sorban a megye egész területén elterülő ménes-uradalom tisztviselőinek érdeme, mert kívülünk ki mással érintkezhetnék a nép oly gyakran, kitől magyar hazafiasságot eltanulni alkalmunk lenne, mi képezvén egyedül a megyében egy tisztán csak magyar honfiakból képzett, a nép érdekével semmi ellentétben sem álló hivatalnokai kart. Innen van, hogy míg társadalmi körünkben mindenki részéről szívélyes előzékenységekben részesülünk, a nép is rokonszenvenvel viseltetik irántunk s ebből kifolyólag hálás a magas kormány iránt is, mely mindig szigorúan őrködött a fölött, hogy mind ott, hol az uradalom érdekei a nép érdekeivel találkoztak, soha utóbbiak csorbitást avagy megrövidítést ne szenvedjenek, hanem legyen meg a népnek a maga igazsága még akkor is, ha az által az állam érdeke háttérbe szorítottatnék is.

És a midőn a mondottakban a fogarasi ménes-uradalom jelenlegi állapotának, rövid vonásokba foglalt vázlatát adtam volna, nem mellőzhetem végbefejezésül úgy saját tisztikarunk, valamint az uradalom által sok jótéteménybe részesített békeszerető, józan és munkás népünk nevében hálás köszönetet nyilvánítani a Nagyméltóságú m. kir. földmívelési ministeriumnak azon atyai gondoskodásáért és áldozatkészségeért, melylyel a midőn egy oly fontos és közhasznú állam intézményt és azzal kapcsolatosan egy oly kitűnően felszerelt mintagazdaságot létre hozott, ezzel egyszersmind első sorban az ország ér-

dekeit, másodsorban pedig Fogarasmegye népének jólétét nagyban előmozdította, nekünk pedig a gazdaszteknek ülvös tevékenységre tért nyitott.

Ily támogatás, ily erő és ily jó akarat mellett, a fogarasi ménes-uradalomra szép jövő vár!

Adja az ég, hogy így legyen!!

Fogarasi.

Lázár Jakab,  
igazgató.

## Tejgazdasági mozgalmaink.

Országos tejgazdasági felügyelőnk Egán Ede 1883. évi működéséről és intézkedéseiről ép oly érdekes, mint kimerítő jelentést tett a földmívelési ministeriumhoz, melyből az erdélyi országrészünket illető mozzanatokat a következőkben közöljük.

### A kendilónai tejgazdasági telep.

Gróf Teleki Miksa örökösei ezen Szolnok-Dobokamegyében fekvő birtokán a sajt- és vajgyártás meghonosítása által ezen gazdasági ág jövedelmezőségét az erdélyi viszonyok között szándékozom bizonyítani.

Erdély takarmánytermő ország par excellence.

Ezen országrész termékeny völgyeivel, meredek hegylánczaival, a melyeken az eke munkája már nehézséggel végezhető, szerencsés lecsapodási viszonyaival, tápdus füveivel és gazdag havasi legelőivel a takarmány termelésre kiválóan alkalmas.

Tagadhatatlan ezen országrész az állattenyésztésre és tejgazdaságra való praedestinációja és valamint az egész ország számára ma a legedzettebb jármás ökröt az erdélyi Mezőség gazdag fűnövényzetével neveli, úgy meg vagyok róla győződve, hogy ez országrész azon vidékein, hol a völgyek keskenyebbek és a hegyek magasabbak, s a hol a fehérmarha formáiban már degenerál, valamint akarmely fekvéssel bíró oly beltejesebb gazdaságokban is, hol nagyobb befektetéssel a tőkének gyorsabb forgása akar elérteni, ott Erdélyben 1—2 évtized után a sajt- és vajgyártás nagy mérvben el lesz fogadva.

A tejgazdaság Erdélyben nem ismeretlen, sőt a havason évszázadok óta honos s a völgyekben is a juhnyájaknál szokásos turókészítés országszerte el van terjedve; hanem ismeretlen ezen ág, mint a gazdaság legjövendőbb főiránya, mely kiszorítja a gabnaneműeket vezérszerepeikből s a haszonállatok jobb kiválasztására, az okszerű takarmányozásra folyton unszólló mellékhatásával, valamint a nagyobb trágyatermelés s általa a föld termelő erejének folytonos fokozásával határozottan emeli az egész gazdaságot.

Ma még sok száz waggon tengeri szállítatik Erdély oly vidékeiből, hol ugyanazon föld hasonlíthatatlanul nagyobb jövedelmet hozna, ha lóherével vagy répával vetik be. A tejgazdaságnak nincs se Svájcban, se a bajor vagy ausztriai havasok között nagyobb létjoga s hatalmasabb természeti alapja, mint Erdélyben s csak az eddig ez irányban néhány régebbi kezdeményezésnél tapasztalt balsiker okozhatja, hogy a tejgazdasági ipar ott még nincs nagyobb körben elterjedve.

A kendilonai telepen jelenleg 60 drb. piangani tehén teje dolgoztatik fel. De a Teleki birtokok kormányzója ezen állományt már a folyó év nyarán 100 tehénre és 1000 fejős juhra akarja szaporítani, mihelyt a sajtok érlelődése után azok rendes keletjéről meg fog győződni. A gyártás ugyan már hónapok óta folyamatban van, de mint főtermék egy tartós nagy karikáju „svájci sajt“ készítettén, mely csak lassan érik és csak június hótól kezdve fog forgalomba jönni, a termékek minőségéről csak jövő évi jelentésben fogok szólhatni. A sajtos külön kérelmére rövid ideig és kismértékben kísérletképen egy az illető hazájában (Délfranciaországban) kedvelt csemege-sajt készítettett. De ez a mi nem elég inyencz közönségünk izlésével szemben tulpikánsnak mutatkozván, ezen csak kis mértékben kísértett irány csakhamar felhagyatott és a gyártás azóta csak az egy „svájci sajt“ irányában folyik, mert hazánkban ezen sajtnak van határozottan legnagyobb és biztos keletje. Az eddigi sajtok minősége, bár azok ma még éretlenek, kitünőnek mutatkozik. Egyik főelőnye ezen alkotásnak, hogy az összes borendezés a helyiségnak alakításával együtt, mely elegendő 100 tehén és 1000 drb. juh tejének feldolgozására, csak 500 ftuyi befektetést igényelt.

Egy teljes év lefolyása előtt a pénzübeli eredmény nem lévén konstataható, csak jövő évi jelentésben fogom a nagyon tanulságos és Magyarország számos vidékeire nézve ugyanazon arányban alkalmazható értékesítési számokat közölhetni és azokból közvetlen következtetéseket vonhatni.

#### A székásmenti havasi tejszövetkezet.

Tekintve azt, hogy az ország 68%-a dombos és hegyes, és hogy azon hegyek, melyek magassága 2500'-nál nagyobb, Magyarországnak harmadrészét teszik ki, szembetünő a havasi viszonyok rendezésének nemzetgazdasági nagyfontossága.

Magyar havasaink ma még legnagyobb részt nem használtatnak ki saját birtokosaik által, hanem többnyire bérlőknek vannak kiadva.

Ezen bérlők a Kárpátok egész keleti és déli mentében legiukább románok, kik csak a nyarat töltik a havasokon és télre a kis oláhországi és dobrudsai síkságba térnek vissza.

A székásmenti szövetkezet létesítése által Excellentiád határozott lépést inauguralna ezen havasi legelők visszafoglalására. Teleky Gusztáv gróf volt ezen eszme első megpendítője. Az alakulóban levő szövetkezet a következő hónapokban szándékozik a Petrosény és Szász-Sebes közti 2500' magas lupsai havason sajt házat építeni; oda a szövetkezeti tagok részéről 250—300 drb tehén fog felhajtani, s azok teje sajtá értékesíttetni.

Remélhető, hogy mihelyt a legelők értékesítése ily módon emelgetni fog, ennek közvetlen következménye magának a legelőnek javítása lesz. Következni fog azok bokroktól való tisztítása, vízszakadások elleni védelmezése, a mocsáros helyek levezetése, a közelebb fekvő egyes, kiváló jó fűnövással bíró részeknek kaszálókká való átváltoztatása és trágyázása.

A székásmenti tejszövetkezetnek szép, de nehéz feladata van. A jövő fogja igazolni, vajjon birt-e hivatásának megfelelni.

## Montinesco vagy havasi fiirtös.

A III. oszt. az „aranykák“ osztályába tartozik.

Ötödik jeles almánkul, a Montineszku mutatjuk be olvasóinknak, melynek eredeti hazája, helyesebben szólva „első fészke“ a fogarasi havasok, Erdély déli határán. Innen kerültek forgalomba e század elején az első példányok s kedvelték meg annyira magukat az akkor élő és munkáló gyümölcs-termelőkkel, hogy ma már csaknem egész Erdélyben s különösen a hegyesebb s illetve hűvösebb vidékeken általánosan ismeretes.

Legnagyobb mérvben azonban csakugyan Fogaras vidékén a közép Olt mellett van elterjedve, mely szelid levegőjű és dús talaju vidéken annyira finom és dús terméssel jutalmazza tulajdonosait, — mint semmi más gazdasági czikk, — s másutt is mindenütt Erdélyben, a hol csak szert tehettek rá.

Azt mondta róla 1861-ben boldogult Nagy Ferenczünk, hogy „minden tekintetben első rangú faj, mely nem csak az erdélyi, de a külföldi almák legjobbjaival is dícsősséggel versenyez; s ennél fogva méltó akár mely gyűjteménybe fölvételni.“

Vályi Elek derék veterán pomologusunk pedig ötven évi fáradhatatlan munkálkodása közben szintén igen nagy sulyt fektetett arra, hogy e „havasi szülöttet“ Besztercze vidékére is átlántálja, — s egyáltalában, a hol csak a gyümölcs megterem, a Montineszku is meghonosítsa.

A kolozsvári mostani gyümölcsészek pedig, hogy a peccsétet is ráüssék, három csillaggal és két kereszttel látták el és bocsátották az 1881-dik évi Budapesten tartott „gyümölcs és konyhakertészeti kiállítás“ látogatói s illetve bírálói lelki-teszt élvezete alá.

Száraz, laza talajban kevesebbet terem, mérsékelten nedves talajban azonban, s különösen hazánk hegyesebb vidékén megérdemelné, hogy mindenütt nagyban elszaporíttassék. Bereczki Máté szerint a Bihari hegyek délnyugoti végnyulványainban is föltalálható, s minthogy több terem egy csokorban „fiirtös alma“ név alatt ismeretes.

Mi, legszebb és legfejlettebb példányokat dr. Berde Áron szakosztályi alelnökünk nagykiterjedésű és kitünő fekvésű szucsáki gyümölcsöséből izeltük, hol, a mint látszik, a sok jeles faj, de különösen kitünően diszló téli arany parmén és londoni pepinek társaságában ez is megtalálta igazi hazáját.

Jóságra, a pónyik és batul közé helyezhető; s szépség és termékenység tekintetében is igen közeli szomszédságban áll ezekhez.

Már október végén érni kezd s ugy február végeig, s alkalmas arra való helyen tartva, még mártiusban is teljes frissességben élvezhető, mint kitünőleg elsőrendű csemege és gazdasági gyümölcs.

Gyümölcse nagysága ritkán kisebb közép nagynál, különösen rendes évjárás mellett és kellően nedves talajban.

A l a k j a ritkán szabályos, és jóval magasabb, mint széles; rendszeren egyik oldala hizottabb és emelkedettebb a másiknál s bordáit, — melyek egyik ismertető jeléül tekinthetők — könnyen észrevehetni. Z o m e tulajdonkép közepetájára esik, nem ritkán azonban szára felé csaknem egyenletesen emelkedő.

Bordásságánál fogva a Calvilok osztályába is lehetne sorozni; száránál többnyire széles, lapos karimában végződik, míg kelyhe felől mind inkább-inkább fogyva boltozódik. — Szára, a napnak inkább kitett vagy árnyékoltabb helyek szerint rövidebb-hosszabb, s többnyire bunkósan végződő; mély üregbe helyezett, melynek környékén ritkán vehető észre némi sugaras finom rozsdamáz. — Kelyhe alig mélyedő zárt, melynek levélkéi csillagosan hajolnak a csésze oldalára, néha pedig a kehely csaknem egészen a nagyon szembetűnően bordázott csucsban végződő fölszínre helyezkedik. — Alapszín, őszszel havasi vadon eredetének megfelelő fűszin-zöld, a színezés legkisebb nyoma nélkül, héja sűrűn pontozott, de a mely pontozat rendszeren csak akkor kezd föltünni, ha fekhelyén magát febr.—mártiusig kihevén, citrom-sárga színt váltott; bőre sima és gyöngéd tapintatu, a napnak nagyon kitett példányokon nem ritkán némi szelid pir lehetet is vehetni észre, mint pl. a verőfényes fekvésben levő pónyikokon. Néha füstös erek és szeplők is szoktak mutatkozni egyes példányokon.

Husa, ért állapotában sárgás fehér, roppanó puha, ezukros, leves, hasonlóan a puhább természetű pónyik és török-muskatály = pázmán alma zamatjához, — a fejedelmi muskatályra emlékeztető igen kellemes savanyúsággal. Illatja átható és kellemes. Eredeti ősisége mellett bizonyít még az is, hogy jól elzárt magtokjában teljesen ép, gyönyörű vöröses gesztenyeszínű magvakat rejt.

Fája, már természeténél fogva vigan nő; dús és edzett növése; már 6—7 éves korában termővé válik s pár év múlva busásan jutalmazza tenyésztőjét, minden évben hozni szokott bő termésével. Csaknem mindenféle magonc-alanyon jól diszlik, jókora nagy, sűrű lombos gombalaku koronát alkot. Gyümölcsei még az erősebb szelekkel is dacolni bírnak a fán.

Talajban és éghajlatban, mint fönnebb is jelzők, annyira nem válogat, hogy a sivár homok talaju s durva változó légű kolozsvári „Házsongárdban“ (egy északban fekvő gyümölcsös határrész) éppen oly izletes és szép gyümölcsöt hoz, mint a regényes Olt-vidék dús ronáin, vagy a fogarasi hegyek verőfényes oldalain s árnyékos völgyületeiben.

Egyenes karcsu vesszei finoman bordázottak, gyenge korukban finoman molyhosak, érett korukban inkább csak hamvasok; itt-ott pontozottak, rendetlen levélközűek. — Rügyei közepes nagyságúak, jellemzőleg hosszúak; piros és sötét barnával tarkázott szürkés pikkelyekkel borítvák.

Virágrügyei jókora nagyok, kissé hegyesek, szürkével tarkázott sötét gesztenyeszínű pikkelyekkel borítottak.

Levelei közép nagyságúak, elég vékony és hajlékony szövetűek; tojásdadok, nem ritkán félre csavarodó éles hegyben végződik, csatornások; lapjuk alsó felén kissé molyhosak, fölül csupaszok, bádgyadtan fénylő sárgás zöldek, sűrű éles fogakkal, de nem szabályosan fűrészesek. — Levélnyelők középhosszu és középvastag, elég merev, molyhos tövénél violaszín pirossal mosott. — Virágrügyét körítő levélkéi jóval kisebbek, de hosszabbak és keskenyebbek, mint a vesszőkön levők, rövid nyelökről mereven szétterülőek.

Hasonnevei: Muntineszko, havasi alma, Vécsi üveg alma, Déznai fűtös alma.

Leírói: Nagy Ferencz tanár nagyon röviden, — Kócsi Károly csupán néhány szóban; Bereczki Máté Gyümölcsészeti vázlatai II-ik kötetében az általa szokott részletességgel.

Észrevétel: Tekintettel mindazon jó tulajdonaira, melyekkel e még eddig Erdély hazarészünk határain túl nem mesze terjedt almánk dicsekedhetik; hogy vidosan tenyész; már fiatalon termőre válik, bárminemű idomítással jól terem, — minél szélesebb körben való ismeretségre érdemesnek nyilvánítjuk, egyáltalán Erdély minden pontján s egész hazánk hegyes vidékein, — s bárha Gazdasági egyletünk köztelkén nem is termeltetik belőle elárúsításra való ojtvány, — ojtógaly termelésre berendezett terjedelmes anyafa kertünkől (Erdélyi gazd. egyt. köztelke) készségesen szolgálhatunk ojtógalyakkal.

Szentgyörgyi Lajos.

### Felhívás Magyarország állattenyésztőihez a Rudolf főherceg trónörökös ö. cs. és kir. Fensége védnöksége alatt

az 1885. évben Budapesten tartandó nemzetközi időleges állatkiállításokban való részvételre.

Az 1885. évi országos általános kiállítás alkalmával következő nemzetközi időleges állatkiállítások fognak megtartatni:

1. Baromfi, tengerinyul és ebkiállítás május 5-től 10-éig.
2. Hizott szarvasmarha- és juh-kiállítás május 17-től 24-éig.
3. Tenyészjuh-kiállítás május 20-tól 30-áig.
4. Méhkiállítás augusztus 20-tól 30-áig.
5. Tenyészsertés-kiállítás szeptember 1-től 8-áig.
6. Hizósertés-kiállítás szept. 1-től 18-áig.
7. Tenyészszarvasmarha-kiállítás szept. 1-től 10-ig.
8. Lókiállítás október 5-től 10-ig.

Alkalmom lesz tehát nyújtva arra, hogy Magyarország minden egyes állattenyésztési ágának tükrét bemutathassuk ezen különböző kiállításokon.

Ha elfogadjuk azt, — a mit tagadni alig is lehetne, — hogy összes közgazdaságunk előfájának törzsét a mezőgazdaság képezi, s hogy ezen törzs állapotától függ a fa koronájának — az iparnak hatalmas, erőteljes fejlődése, mely nélkül nem virulhat buján a lombsátor — a kereskedelem, — s nem hozhat dúsgyümölcsöt az egész fa; úgy nem fogjuk tagadhatni azt sem, hogy a törzsnek — a mezőgazdaságnak éltető gyökérzetét Magyarországon az állattenyésztés képezvén, — ezen közgazdasági tényező állapota a legnagyobb figyelmet érdemli.

Ha tehát az 1885. évi nemzetközi időleges állatkiállításokon meg akarjuk ismerni magunk, s meg akarjuk ismertetni a külfölddel Magyarország teljes közgazdasági és kulturális képét, úgy iparkodnunk kell első sorban az élőfa gyökérzetének, az állattenyésztésnek hü és teljes tükrét bemutatni.

Az alkalmat erre megadja a kiállítás országos bizottsága a fent részletezett állatkiállítási program megalkotásával. — De ez csak üres keret, melynek díszes betöltésére első sorban a magyar gazdák, a magyar állattenyésztők vannak hivatva.

Hazafias kötelességet teljesít tehát minden egyes tenyésztő, ki részvétele által elősegíti a vállalat sikerét, de szerencsére oly hazafias kötelesség ez, melynek teljesítése nemcsak erkölcsi elismerésre, vagyis a kiállításon való kitüntetésre s a jelentékeny pénzdíjak elnyerésére nyújt kilátást, hanem a tenyésztérmékek könnyebb és jobb értékesíthetésének ez uton remélhető előmozdítása által ugy az összes magyarországi állattenyésztésnek, mint az egyes kiállítóknak anyagi hasznot is biztosít.

Országos állattenyésztésünk minősége nagyot haladott az utolsó két évtizedben, az kétségtelen: de e haladás tényleges haszoneredményének egyik főcsökkentő oka az, hogy a termelő és fogyasztó közönség egymással nem lépett még eddig közvetlen érintkezésbe; hogy magunk sem ismerjük eléggé termelési forrásainkat és fogyasztó köreinket.

Hány eset van arra, hogy a gulyát tartó gazda jó áron kívánna tenyészbikát vagy üszöket venni s nem tudja, honnan, akkor, mikor a szomszéd vagy a harmadik vármegyében vevőt keres gulyabeli bikáira vagy üszőire a másik tenyésztő.

Hányszor kívánná nyugati fajtájú tehenészetét friss vér beszerzése által megújítani vagy szaporítani az előre törekvő gazda s kénytelen ez iránt a kormányhoz fordulni előtte ismeretlen állatok beszerzéseért akkor, midőn egészen saját izlése és tenyészcélja szerint válogathatna esetleg más tenyésztők eladó anyagában — ha e tenyészdeket ismerne.

Igy vagyunk a juhtenyésztés terén is, hol a meglevő tenyészanyag megismerése, valamint a finom gyapju és az újabb mindinkább tért foglaló hustermelés és idegen fajtának alkalmazása tekintetében is minden megvitatásnál mérvadóbb meggyőződést fogunk szerezhetni az általános juhkiállításon, ha hazai juhtenyésztőink minél számosabb bejelentések által az elért eredményeknek ép oly tanulságos képét fogják nyújtani, mint a mily tág tanulmányozási alapot reménylünk nyújthatni a gazdaközönségünknek a külföldi juhok kiállításában.

S ha nagy fontossággal bír a kiállításnak már ezen oldala is szarvasmarha- és juhtenyésztőinkre, bizonyára nem kicsinylendő reájuk nézve azon haszon sem, mely ugy hizott állatjaink, mint egyéb tenyésztérmékeinknek a kiállításon megjelenő fogyasztók és közvetítők előtti bemutatásából hármozhatik.

A sertésenyésztés, mely az országban oly nagy lendületet nyert, bizonyára szintén csak újabb hasznot huzhat a kereskedés góczpontján — Kőbányán tartandó és nagyszerűnek ígérkező sertéskiállításból annyival is inkább, miután éppen ott lesz alkalmuk a külföldről megjelenő tenyésztőknek, kereskedőknek és kormányképviselőknek meggyőződni arról, hogy az utóbbi időkben ott életbeléptetett állategészségügyrendőri intézmények Magyarországot és különlegesen Kőbányát tették Európa legbiztosabb sertésvásárává; s hogy a legkülönbözőbb országok és vidékek számos fajtáját miként gyűjti e nagyszerű központba együvé a magyarországi sertéskereskedés hatalmas szervezete.

A baromfiállítás, ha kellő számu és minőségű bel- és külföldi bejelentések által sikere biztosítva lesz, hivatva volna

országos baromfienyésztésünk terén korszakot alkotni. Ez azon, nálunk még nem eléggé méltányolt, sőt oktalanul kicsinyelt tenyésztési ág, mely helyes kezelése esetében aranynya változtatja a befektetett fillért.

Ha e kiállítás tanulsága által előmozdítjuk és terjesztjük a baromfienyésztés okszerű kezelését hazánkban; ha megmutatjuk e kiállításon a külföldi fogyasztóknak baromfienyésztésünk termelőképességét, milliókkal szaporíthatjuk ez által kereskedelmi mérlegünkben a kiviteli összeget.

Méhészeti kiállításunk bizonyára szintén sok hasznot és tanulságost fog nyújtani azoknak, kik mezei gazdaságunk ezen házi ipara iránt érdeklődnek, s alkalmat fog nyújtani a méhészet kedvelőinek arra, hogy az e téren hasznosaknak bizonyult újabbkori tanulmányokat és eljárásokat megismerhessék, a mi annyival inkább kívánatos, miután ezen eddig hazánkban nem eléggé méltányolt állattenyésztési ág a legszegényebb földműves gazdák körében is hivatva volna az anyagi jólétet — eltűnő csekély befektetések alapján emelni.

Az ebkiállítás — míg egyrészt a külföldről várható részvétel esetén alkalmat fog nyújtani a különböző fényűzési, vadász- és házőrző ebek kedvelőinek és tenyésztőinek biztos vér beszerzésére, ugy másrészt megállapíthatja a hazánkban létező különböző anyag megismertetése által az oly szükséges törzskönyvezést és megbizonyított képesség szerinti tenyésztést.

Ha az októberi löversenyek idejére tervezett nemzetközi lókiállítást utoljára említjük fel, ezt bizonyára nem azért tesszük, mintha ettől legkevesebb eredményt várnánk; sőt ellenkezőleg azt reméljük, hogy ezen kiállítás fog az országnak legnagyobb anyagi hasznot hozhatni.

Kétségtelen, hogy ezen államilag is legrégebben és legjobban gyámoltott állattenyésztési ág legnagyobb virágzásnak örvend Magyarországon.

Hadseregünk löszükséglete ma már bőven fedezve van belföldi lótermelésünk által, sőt számos külföldi hadsereg részére is Magyarország képezi a beszerzési források egyik legjelentékenyebbikét, s ha a kiállításon újabb és bővebben is bemutatathatjuk a külföldnek, hol és mily áron szerezhető benálunk a katonai czélokra alkalmas ló, ugy esetleg jelentékenyen emelhetjük még ez irányu lókitelünket.

Közép és kisebb termetű, jó vérű, sebes, hámos és háts lovaink kivitele is még nagy mérvben szaporítható volna egy sikerült lókiállításon szőtt új kereskedelmi összeköttetések által.

E tekintetben tanulságos példaként említhetjük fel az 1878-iki párisi nemzetközi lókiállításon való részvételünk sikerét, hol bár csak igen korlátolt számu collectiv kiállítás által volt bemutatható országos lótenyésztésünk, mégis oly eredményt értünk el, hogy a következő években több ezer lóval emelkedett kivitelnk.

Ha már most a budapesti nemzetközi lókiállítás alkalmával nem csak népies lótenyésztésünk lesz méltóan képviselve, hanem a nagyobb és kisebb ménesek tulajdonosai is bemutatandják, állami lótenyésztézetünkkel karöltve, országos lótenyésztésünk színét, javát, ugy bizton remélhető, hogy magasabb értékű, nemesebb vérű, fényűzési czélokra szolgáló lo-

vaink jobb értékesítésének és nagyobb kivitelének újabb csatornáit fognak létesíttetni e kiállításon.

E tekintetben felette kívánatos, hogy jobb vérű méneseinkből és nagyobb tenyésztőink által kocsiiban, hámban vagy nyereg alatt jól betanított ló minél nagyobb számban állítsák ki, miután ezek bemutatható képességük által legtöbb részt szerezhetnek Magyarországnak, mely épen a vér és képesség tekintetében hódíthat barátokat a continensen, hol a külső idomoknak bebizonyított képesség nélküli hibás divattá vált cultusa az utolsó időkben mindinkább csökkenti az igazi belértékkel bíró kipróbált képességű vérlovak számát.

De eltekintve a külföldi kivitelnek ezen nemzetközi kiállítás folytán remélhető újabb lendületétől, szintoly fontos feladatnak tartjuk azt, hogy belföldi fogyasztóink, sőt maguk lótenyésztő gazdáink is egymás között tisztába jöhessenek az iránt, hogy az ország mely vidékén és mely tenyésztőjénél találhatják meg azon anyagot, melyre szükségük van.

Magyarország mezőgazdasága mindinkább közeledik azon időhöz, melyben lótenyésztése fogja szolgáltatni az igavonó erő legnagyobb részét, míg szarvasmarha-tenyésztése a hus és tejtermelés jövedelmezőbb terére fog vonulni. Jelentékeny feladata lesz tehát jövőben az orsz. lótenyésztésnek kellő számu és minőségű igáslovak előállítását.

Azon lótenyésztők, kik már ma a jövő e feladatára készülve, ily irányu tenyésztést kívánnak folytatni, ezen nemzetközi lókiállítás alkalmával megláthatják azt, honnan és mily anyagot szerezhetnek be e célra?

Az egyes kiválóbb lótenyésztési vidékek népies lótenyésztésének egységes és nagyobb mérvű bemutatására az illető vármegyék lótenyésztő-bizottságai fognak legközelebb felhívatni s ez irányban külön kiállítási kedvezmények fognak nyújtani.

Midőn ezekben általános képét kívántuk nyújtani az 1885. évi nemzetközi állatkiállítások céljának és feladatának, azon felhívást intézzük már most összes állattenyésztőinkhez és állattartó közönségünkhöz, hogy a fentebb vázolt kiállítási céloknak megfelelő jó minőségű állatjaikat minél nagyobb számban bejelentésük.

A minden egyes állatkiállításra külön szerkesztett bejelentő ivatek, valamint a részletes kiállítási programok az országos kiállítási hivatalban (Budapest, Ferencz József-tér 6-ik szám), az országos gazdasági egyesület titkárságánál (Budapest, Köztelek), az országos méhészeti egyletnél (műegyetem), a magyar lovaregylet titkárságánál (Budapest, Nemzeti Casino), továbbá minden egyes kerületi kiállítási bizottságnál (Aradon, Brassóban, Budapesten, Szegeden, Debreczenben, N.-Váradon, Fiumében, Kassán, Kolozsvárt, Miskolczon, Pécsen, Pozsonyban, Sopronban és Temesvárott), továbbá a helyi bizottságoknál és minden vármegye gazdasági egyesületénél, közigazdasági előadójánál, alispáni hivatalánál s a lovakat illetőleg még minden megye lótenyésztési bizottsági elnökénél is díjmentesen kaphatók lesznek.

A kitöltött bejelentési ivatek az országos kiállítási hivatalhoz (Budapest, Nákó-ház) czimezve, portomentesen postára

adhatók, vagy pedig ugyanezen hivatalnál személyesen is adhatók.

Miután a bejelentett állatok elfogadásánál vagy visszatartásánál a bejelentés beérkezésének sorrendje is tényezőként fog szerepelni, saját érdekükben figyelmeztetnek a tisztelt bejelentők, hogy a kitöltött ivatek mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

Kelt Budapesten, 1884. május havában.

A kiállítás országos bizottsága nevében:

**Gr. Zichy Jenő,**  
másod-elnök.

**Matlekovits,**  
elnök.

**Kozma Ferencz,**  
a rendező bizottság elnöke.

### Pályázati hirdetés.

Van szerencsém az érdeklődő közönséget értesíteni, miszerint az érdiószegi m. kir. vinczellér-képezdeben, az augusztus hó elején tartandó vizsgával 10 növendék végzi a tanfolyamot, kik méltányos díjazásért gyümölcsészeti-szőlészeti és pinczekezelői állást készek elfogadni. Ez irányban kérdésekre bővebb választ ad az intézet igazgatósága.

Ugyancsak a fent nevezett intézetben az 1884-ik október hó 15-én kezdődő új tanfolyamra 10 államköltséges tanuló felvételére pályázat nyitattik.

Felvételi kellékek.

- 1-ör. A 16 évet betöltött életkort igazoló keresztlevél.
- 2-ör. Erős, egészséges testalkatot, és védhimlővel beoltást igazoló orvosi bizonyítvány.
- 3-ör. Előző iskolának sikeres bevégezését igazoló iskolai bizonyítvány.
- 4-er. Községtől kiállított jó erkölcsi bizonyítvány.
- 5-ör. Szülőknek vagy gyámnak írásbeli nyilatkozata, hogy az illető tanuló az intézetet a tanfolyam bevégeztéig el nem hagyja.

A pályázatban előny adatik az érdiószegi m. kir. vinczellér-képezde első évi tanfolyamot saját költségén és jó sikerrel végzett növendékeknek, általában nagyobb képzettségűeknek; különösen azonban hadkötelezettségüknek eleget tett altiszteknek, kik az intézet végeztével e gyakorlati élet terére lépve egyrészt az itt elsajátított ismereteket mihamarább értékesíthetik, másrészt a hivatásukkal szemben felmerülni szokott téves és elfoglalt nézeteket könnyebben legyőzhetik.

A fent elősorolt bizonyítványokkal felszerelt kérvények augusztus hó 15-ig alólírott igazgatósághoz küldendők be, honnét a fel- vagy felnem vételről az illetők szeptember 15-ig értesítetnek.

Megjegyzés. A felvett tanuló fehér és egyéb ruházattal, valamint író- és rajz eszközökkel tartozik magát kellően ellátni, s október 15-ig az intézetben pontosan megjelenni.

Érdióság (Biharm.), 1884. június hó 1-én.

**Az érdiószegi m. kir. vinczellér-képezde igazgatósága.**



## Egyleti mozgalmak.

Az erdélyrészi okszerű méhész-egylet igazg. választmányának 1884. ápril 15-diki üléséről vezetett jegyzőkönyve.

Tartott br. Bánffi Dániel elnök vezetése mellett, — jelen vannak még: Roediger Rezső I-ső alelnök, Hory Béla, Hatvázi Ferencz, Konrad Lajos, Bodor László, Pap János, Tamási János, Kulisseki Endre, Gebhardt Döme egyll. pénztárnok és Szentgyörgyi Lajos egyll. titkár.

1. Elnök br. Bánffi Dániel öngyméltósága megérkezvén, titkár — a választmány nevében — meleg szavakban üdvözlí és ad kifejezést azon örömének, miszerint ő excellentiája az ápril 6-án tartott közgyűlés határtalan ragaszkodása folytán ismételen kegyeskedett az elnökséget elfogadni, s kéri elnök öngyméltóságát, hogy a már-már — habár lassan is — de indulni kezdő szerény míméhszeti intézményt továbbra is támogatni kegyeskedjék! Igerve a maga s illetőleg választmány részéről mindent elkövetni, hogy ő excellentiájának az egyleti ügyek vezetése terhére egyáltalában ne legyenek.

Elnök a szivélyes üdvözlésre hasonló szivélyességgel válaszolt, s méltóztatott ígéretet tenni, hogy valamint eddig, ugy ezután is kedves kötelességének fogja ismerni az egylet érdekében mindent elkövetni, hogy annak ügye óhajtott és lehető magaslatra emeltethessék.

2. Titkár előterjeszti Miniszter ur öngyméltósága azon eljárását, miszerint az egylet által kért 700 frt adására nézve megkérdeztetett az erd. gazd. egylet, hogy valóban van-e arra az egyletünknek szüksége? — melyre nézve sürgös választ kér.

Az igazg. választmány az előterjesztést megbeszélés tárgyává tevén, — akként intézkedett, miszerint megbizta Bodor László tagtársat, hogy tenné magát érintkezésbe Gamauf egyll. titkárral s kéréne ugy fogalmazni a fölterjesztendő választ, hogy egyletünk a kért összeget hiány nélkül megnyerhesse. — Minister ur ő excellentiájánál való közbenjárását elnök ő ngyméltósága is kegyeskedett megígérni.

3. Titkár a közgyűlés azon határozatát ujtija föl — miszerint az alapszabályok átdolgozását mielőbb eszközölai sziveskedjék az ig. választmány.

Egy példány alapszabály Bodor László tagtársnak avval a kéréssel adatott át, hogy azt revidiálja s Gebhardt egyll. pénztárnok, és az egyll. titkárokkal egyetértő megállapodás alapján terjessze egy közelebbi vál. ülés elé.

4. Hosszasan foglalkozván az ig. választmány a fölveendő méhészeti tanulók ügyével, — utasított az elnökség, miszerint ez irányban tegyen lépéseket a megyei közigazgatási bizottságoknál, mindenestre akként fejtven föl a dolgot, hogy kívánt eredményt lehessen várni ez újabb irányu intézkedéstől.

Több tárgya a mai ülésnek nem lévén, elnök áldást kíván a megkezdett egyleti új három éves ciklusra, s az ülést a tagok éljenzései közt bezárja.

Hitelesítik:

Bodor László,

Dr. Kőmives Gerő,

Pap János.

Roediger Rezső,

I-ső alelnök.

Szentgyörgyi Lajos,

egyl. titkár.

## EGYVELEG.

— Borminták ügyében Miklós Gyula országos borászati kormánybiztos az érdekelt testületekhez a következő átiratot intézte: Tekintettel arra, hogy a m. kir. orsz. központi minta-pinczébe beküldött borminták, melyek megbírlás végett a minta-pincze felügyeletével megbizott állandó bizottságnak bemutattnak, eddig különféle formájú, színü és ürtartalmu palaczkokban küldettek be, tekintettel arra, hogy a minták összehasonlitása czéljából azok megörzése és kezelése sok nehézséggel jár; ennek elhárítása czéljából felkérem miszerint saját hatáskörében sziveskedjék oda hatni, hogy mindazon bortermelők, kik az országos központi minta-pincze intézmény előnyeit élvezni és borkészletüket a pincze-szabályzat §-ai rendeletéhez alkalmazva beküldeni hajlandók, a borminták részére már régebben megállapított 1½ decziliteres fehérszínü palaczkokat használni, s mindegyik fajü és minőségü borból legalább 2—2 mintát czimlappal ellátva, — melyen megjelölendő a bortermelő neve, lakása, utolsó postája, a termelés éve és a borkészlet mennyisége — beküldeni sziveskedjék. Végül tisztelettel értesitem, hogy a szóban lévő palaczkok itt helyben Kossuch János üveggyáros czégtől (vámházkörut 6. sz.) darabonként dugóval együtt 5 krjával kaphatók és hogy kényelem tekintetéből a központi mintapincze kezelősége az esetleges szükséglet megrendelését szivesen eszközli.

## Üzleti szemle.

### Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest junius 21. | Bécs junius 21.

Buza . . . . .	9.55 — 10.35 frt	9.50 — 10.75 frt
Rozs . . . . .	8.40 — 8.70 frt	8.50 — 9.65 frt
Árpa, takarmány . . . . .	8.00 — 8.40 frt	— — — frt
Árpa, szeszitözésre . . . . .	8.70 — 9.70 frt	— — — frt
Árpa, seres . . . . .	— — — frt	— — — frt
Zab . . . . .	7.90 — 8.15 frt	8.35 — 8.50 frt
Törökbuza . . . . .	6.50 — 6.60 frt	6.90 — 7.10 frt

Budapesti marhavásár junius 19-én. Összes felhajtás 2248 db. nagy és apró marha. — Ebből eladatott 9 db. bika, 649 db. ökör, 515 db. vágó tehén, 140 db. fejős tehén, 182 db. bival, 750 db. borju, — db. bárány, — db. juh. Árak: bika darabonként 100—170 frt, ökör páronként 170—340 frt, vágó tehén páronként 140—320 frt, fejős tehén darabonként 80—160 frt, bival páronként 135—242 frt, borju drbonként 7—26 frt, bárány páronként — forint, birka páronként — — frt. Húsarak 100 kilonként: ökörhús 57—59 frt, tehénhús 55—56 frt, borjuhús 44—50 frt, bivalhús 50—55 frt.

Bécsi marhavásár junius 17-én. Összes felhajtás 7549 drb és pedig 1556 drb. magyar, 2212 drb. lengyel és 3681 drb. német fajta, melyből — — drb. ökör, — drb. tehén, — drb. bika és — db. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 42½—44 frt, lengyel 40—42 frt, német 34—42 frt, tehén 49—50 frt, bika 46—47 frt, bival — — frt. Lábán darabonként — — frtot fizettek.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Kívánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

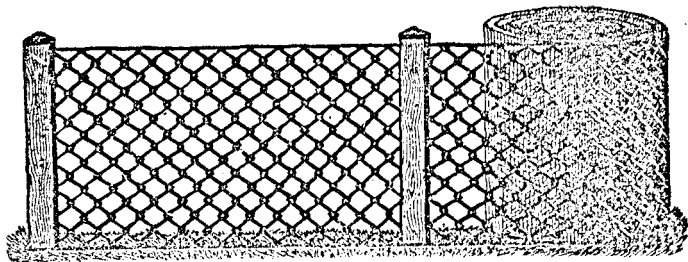
Üzlet nagyobbítás és vízművészeti kellékek tárlata.

**WALSER FERENCZ**  
 első magyar gép-  
 és tűzoltószerek, gyár,  
**harang- és ércöntöde**  
 ERDÉLYORSZÁGI FŐKTELEPE  
 Kolozsvárt.  
 Bel-Monostorutca 12. szám.

(3.) Tetemesen leszállított gyári árak mellett. (26—52.)

Szerelő-műhely vízvezetékek kútak s berendezésére.

**Gép-sodrony-fonatok**  
 vas vagy horgonyozott vashuzalból oszlopokkal vagy a nélkül, ker-  
 tek, erdők, vadaskertek, tyukudvarok, gazdasági épüle-  
 tek, ménesek stb. bekerítéséhez, továbbá ablak és üvegtető ros-  
 télyzatokhoz készíttelnek (11) (14—15)



**Kollerich Pál és Fia**

első magy. sodronyszövet-fonat és szitaáru gyárában,  
 Budapesten, IV. Ferencz-József-rakpart 21. szám.

➔ Árjegyzék és mintalapokkal, valamint a felállíttatni kívánt kerítés mé-  
 reteinek megjelölésénél pontos költségjegyzékkel készségesen szolgálunk.

(7—10)

(14.)

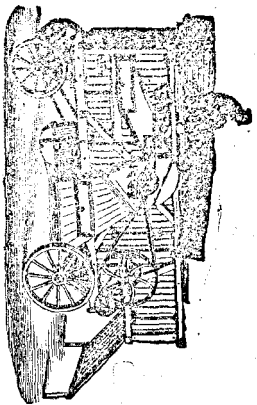
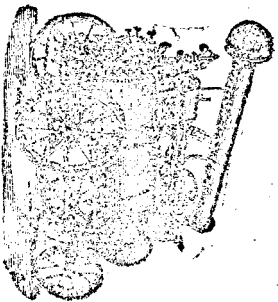
# KOTZNO PÁJ

gépészmérnök

**BUDAPEST**

Üllői-ut 18. sz.

ajánl



**GŐZOSZÁRÍTÓRENDSZEREK.**  
 Járgányosóplókat.

**Tisztítócépeket**

Járgány vagy gézhajtásra.

**MALMOGAZ.**



Két- és háromhajtású

szab. ekeket.

Vető- és arató-gépeket.

Konkolyváltástókat,

Rostákat, morzsológépeket.

➔ Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek. ➔